

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-668163-III/II/AN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 2. marca 2011 r.

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

szanowna Pani Minister

Na podstawie napływających do Rzecznika wniosków pragnę przedstawić Pani Minister problemy występujące przy ustalaniu dochodu warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, ze zm.).

Zgodnie z art. 3 pkt 2 tej ustawy dochód rodziny oznacza przeciętny miesięczny dochód członków rodziny uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy. Dochód ten podlega korektom w związku ze zdarzeniami, jakie miały miejsce do końca okresu zasiłkowego. Dochód rodziny stanowiący podstawę ustalania uprawnień do świadczeń może zostać pomniejszony o dochód utracony lub zostać powiększony o dochód uzyskany.

W skład dochodu wchodzi też należności alimentacyjne, co wynika z przepisów art. 3 pkt 1 lit. c tiret 14 ustawy. Do tej grupy należności ustawodawca wliczył alimenty uzyskiwane na rzecz dzieci od zobowiązanego do alimentacji. Bezsporne jest, że nie ma możliwości odliczenia od dochodu rodziny wyegzekwowanych zaległych alimentów. Niejasne pozostaje jednak, czy dotyczy to alimentów przysługujących i wyegzekwowanych w roku poprzedzającym okres zasiłkowy, czy także alimentów zaległych należnych za poprzednie lata, a wyegzekwowanych w roku poprzedzającym okres zasiłkowy. Wliczenie całej kwoty zaległych alimentów do dochodu w roku poprzedzającym przyznanie świadczeń rodzinnych wyznacza często granicę dostępu do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

Tak więc wyegzekwowanie z dużym (czasem kilkuletnim) opóźnieniem należnych alimentów stanowi dochodową przeszkodę w nabyciu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku. Jak wynika z orzecznictwa można także przedstawić odmienne stanowisko w tej sprawie polegające na tym, że do dochodu rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy należy doliczyć tylko część kwoty zaległych alimentów wypłaconej wierzycielowi. Część ta ma odpowiadać kwocie alimentów za każdy miesiąc

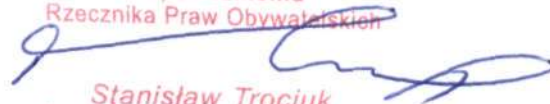
roku kalendarzowego poprzedzającego okres zasiłkowy (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 10.06.2010 r., sygn. akt IV SA/Po278/10).

Z podobną sytuacją przekroczenia kryterium dochodowego mamy również do czynienia w wypadku wypłaty na skutek orzeczenia sądowego wyrównania renty rodzinnej, a także innych zaległych należności. Wątpliwości budzi również problem pogorszenia sytuacji dochodowej rodziny, spowodowanej zawieszeniem pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie ma możliwości odliczenia od dochodu rodziny dochodów utraconych w wyniku zawieszenia pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż zgodnie z art. 2 pkt 23 pkt fustawy tylko wyrejestrowanie pozarolniczej działalności gospodarczej traktowane jest jako dochód utracony, który podlega odliczeniu zgodnie z procedurą dochodu utraconego. Zawieszenie pozarolniczej działalności gospodarczej powoduje faktyczną utratę dochodu rodzica. Pogorszenie sytuacji dochodowej rodziny w takim wypadku nie daje jednak możliwości do ubiegania się o świadczenia rodzinne.

Wsparcie dla dzieci w rodzinach cierpiących ubóstwo musi być oparte na przejrzystych, sprawiedliwych i prostych zasadach. Podobne cechy powinien mieć stworzony przez państwo system gwarantujący wypłatę świadczeń rodzinnych, gdy osoba zobowiązana na mocy tytułu egzekucyjnego nie wypełnia swego zobowiązania, a także (z przyczyn od niej niezależnych) uzyskała należne dziecku zaległe alimenty. Do szczególnej pomocy władz publicznych mają prawo rodziny niepełne. Przy konstruowaniu zasad pomocy finansowej państwa dla rodzin niepełnych potrzebne są wyjątkowo jasne i czytelne zasady. Zasady te muszą także uwzględniać interesy dzieci, które muszą być traktowane jako nadrzędne we wszystkich sprawach dotyczących dzieci i w pierwszym rzędzie chronione i respektowane przez władze publiczne, w tym ustawodawcze, także w świetle art. 3 ust 1 Konwencji o prawach dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich